

scientia esse non potest, potest autem sine prædestinatione esse præscientia: Et subdit prædestinationem esse gratiæ præparationem, quod supra cum D. Thoma exposuimus de præparatione ex parte agentis, non ex parte passi. Et licet D. Thomas, art. 2, ad tertium, præparationem illam ad intellectum referat, videtur tamen magis spectare ad voluntatem, quia voluntarium agens per propositum et voluntatem suam est proxime præparatum ad agendum. Præsertim quando non indiget inquisitione mediorum per intellectum, quia naturaliter omnia prænoscit. In tali enim agente non est necessaria præparatio ex parte intellectus, sed solum ex parte voluntatis. Præparatio enim significare videtur voluntarium actum, ultra naturalem scientiam, vel potestatem. Unde D. Thomas, Alensis, et fere omnes scholastici referunt ex Augustino, libro de prædestinatione Sanctorum, quod prædestinatio sit *propositum miserendi*. Quæ tamen verba in Augustino formaliter non reperiuntur, sed inde sumpta videntur, quod præparatio idem videtur esse, quod propositum. Atque ita etiam videtur intellexisse Fulgentius, dicto libro, cap. 7, ubi prædestinationem refert ad voluntatem: quod prosequitur, cap. 12, et sequentibus. Item Prosper, in dicto lib., cap. 8. Damascenus etiam, lib. 2, cap. 30, prædestinationem distinguit a præscientia, et cap. 26, providentiam definit per voluntatem; quod etiam fecit Nemesius, lib. de Opificio hominis, cap. 43.

9. *Confirmatur*. — Unde potest ratio prioris sententiæ in favorem hujus retorqueri, quia providentia spectat ad voluntatem: ergo multo magis prædestinatio. Patet antecedens, quia providentia non dicit cognitionem, sed curam et sollicitudinem illorum quibus providendum est: sed hæc cura spectat ad voluntatem, ergo: tum etiam, quia licet cognoscere ordinem, seu proportionem mediorum ad finem spectet, ad intellectum tamen efficaciter ordinare, ut media fiant propter finem, pertinet ad voluntatem, nam hoc fit per electionem ex vi intentionis. Providentia autem in hac practica et efficaci ordinatione consistit. Et hac ratione dixit Scotus in 1, dist. 6, q. 1, et quodlib. 17, ordinem practicum pertinere ad voluntatem.

10. *Tertia ratio*. — Accedit præterea, quod prædestinatio dicit ex parte prædestinantis determinationem quamdam adeo efficacem, ut illa posita fieri non possit quin effectus prædestinatus sequatur. Propter quod dixit Augustinus, supra citatus, *esse præparationem beneficiorum quibus certissime liberamur*. Hæc autem

efficacia tota et determinatio est ex voluntate, unde illa jam posita, jam est effectus prædestinatus, et dum illa non ponitur, nondum est prædestinatus: ergo signum est in hac voluntate consistere prædestinationem.

11. *Quarta ratio*. — *Confirmatio*. — Unde tamen concluditur argumentum, quia nullus apparet actus in intellectu, in quem ratio prædestinationis convenire possit. Nam vel ille est actus scientiæ, qui antecedit voluntatem, et hoc non: tum quia scientia illa, uti sic, non est libera, sed naturalis: tum etiam quia per se non est determinata ad salvandos hos potius quam illos. Vel est imperium practicum, quod subsequitur voluntatem: et de hoc actu jam dictum est, vel non esse in intellectu vel non posse esse, nisi aliquod iudicium quod in Deo non potest habere rationem prædestinationis, quia nihil aliud esse potest quam cognitio decreti liberi quod Deus habuit, seu effectus futuri ex vi illius, hæc autem cognitio supponit prædestinationem jam factam: nam per eam cognoscitur homo salvandus, ergo cognoscitur prædestinatus. Unde sententia illa quæ ex æternitate intelligitur scripta in divino intellectu, de dando præmio gloriæ prædestinatis, et videtur prædestinationem supponere, et nihil aliud esse quam dictamen de dando præmio prævisis meritis. Denique ob scientiam approbationis non videtur recte constitui prædestinatio in intellectu, quia ultra scientiam solum addit denominationem ab actu voluntatis acceptantis talia media vel tales personas ad gloriam: ergo multo magis in hoc actu voluntatis ponenda est prædestinatio, quia per illum eliguntur media et ad finem efficaciter ordinantur.

11. *Variis modis explicandi secundam sententiam*. — In hac vero opinione etiam potest esse diversitas in modo explicandi illam. Nam quidam ipsum actum electionis ad gloriam prædestinationem appellant, quia per illum est homo efficaciter destinatus ad gloriam, et omnino antecederet: alii solum præparationem mediorum volunt esse prædestinationem: quia providentia circa media versatur. Alii denique ex omnibus actibus voluntatis supra numeratis prædestinationem coalescere dicunt.

12. *Tertia opinio media inter superiores*. — *Cicero providentiam constituit prudentiam*. — Tertia opinio est, prædestinationem simul complecti actum intellectus et voluntatis: ideoque interdum ab uno, interdum ab altero nominari. Ita sentit de providentia Alensis, 1. p., q. 26, et si attente legatur, idem habet de prædestinatione, quæst. 28, Mem. 1, art. 2 et 3, et Mar-

silius in 1, quæst. 41, art. 1, not. 2, quamvis in art. cap. 2, intellectui et voluntati adjungat etiam potentiam quæ magis ad executionem quam ad prædestinationem pertinet. Eandem opinionem tenet Petrus de Tarantasia, d. 40, q. 2. Hæc opinio juvatur argumentis utriusque opinionis positæ, et testimoniis Scripturæ et Sanctorum, nam Paulus conjungit consilium cum electione et cum decreto. Et fortasse hoc significant illa verba Act. 4: *Quæ manus tua et consilium tuum decreverunt fieri*: nam per manum metaphorice videtur significata voluntas, quia est principium agendi: additur vero consilium, quia decretum prudens et efficax illud intrinsece postulare videtur. Idemque est de providentia perfecta, requirit enim prudentiam, et ideo etiam a Cicerone pars prudentiæ ponitur: necessaria vero est etiam voluntas quæ applicet et sollicitet prudentiam, imo etiam, ut quodam modo illam exigat, quatenus prudentia perfecta voluntatem bene affectam erga finem requirit. Cum ergo prædestinatio dicat perfectissimam providentiam, et efficacem ad consecutionem talis finis, utriusque facultatis actum includere videtur.

13. *Judicium horum opinionum*. — Hæc controversia, ut dixi, multum habet de usu vocum seu de nomine: et ideo unicuique liberum relinquimus, ut loquatur prout libuerit, omnes enim relatæ opiniones probabiles sunt. Solum oportet advertere, ne conjungantur aliquæ opiniones, ea quibus simul sumptis aliqua propositio recte referatur, quæ possit aures offendere: ut, verbi gratia, si quis dicat solam electionem ad gloriam seu voluntatem dandi gloriam esse prædestinationem, et deinde teneat, non dari præelectionem ad gloriam ante prævisa merita: necesse est ut consequenter asserat, dari causam prædestinationis ex parte hominis. Quæ tamen propositio absolute dicta hodie aures offendit, et vitanda est, ut libro sequenti tractabimus. Secluso ergo hoc incommodo, parum refert prædestinationem tribuere intellectui aut voluntati vel utrique. Ut autem certam loquendi formam nobis præscribamus, duo breviter assero.

14. *Prima assertio*. — Primum est, si prædestinatio referatur ad intellectum, ponendam esse, non in actu imperii, qui non sit scientia vel iudicium, sed impulsus aut insinuatio: nullus enim talis actus in intellectu est, ut ostendi, sed vel in iudicio practico de mediis, per quæ homo electus a Deo ad gloriam, perducendus est infallibiliter ad illam, in hoc (inquam) iudicio, ut approbato et accepto per

voluntatem, atque adeo, ut includente etiam scientiam illam approbationis voluntati, ut isto modo scientia illa approbationis non tantum denominationem ab actu voluntatis, sed etiam aliquid intellectus superaddat, ultra scientiam antecedentem ad illam voluntatem.

15. *Secunda assertio*. — Secundo assero, si prædestinatio tribuatur voluntati, illam ponendam esse in tota præparatione gratiæ et gloriæ, quæ intelligitur in Deo a primo decreto electionis ad gloriam, usque ad omnem voluntatem mediorum et ultimi effectus, qui est ipsa gloria, ut executioni mandanda. Nam hæc omnia includit, vel requirit ex parte voluntatis perfecta providentia quam prædestinatio significat, ut satis in superioribus declaratum est. Et ut verum fatear, considerata vocis proprietate, illi optime accommodatur hic loquendi modus, quia destinatio proprie significat intentionem vel propositum, ut supra dixi. Et quidquid sit de significatione vocis ad explicandum difficultatem hujus materiæ, loquendum nobis est præcipue de actibus voluntatis, nam in illis est prima origo omnium beneficiorum quæ conferuntur prædestinatis, et in eis maxime considerandum est an sit prædestinatio gratuita necne, et quomodo sit causa effectuum prædestinatorum, ita ut libertatem hominis non impediatur. Ac propterea nomine prædestinationis decretum voluntatis divinæ, dandi gratiam et gloriam semper intelligemus, sive illa vox etiam ad intellectum adaptari possit, sive non.

CAPUT XVIII.

SIT-NE PRÆDESTINATIO PARS PROVIDENTIÆ, ET QUIBUS ALIIS MODIS AB ILLA DIFFERAT.

1. *Ratio dubitandi*. — Communis modus loquendi theologorum est, prædestinationem esse partem providentiæ, ut est apud divum Thomam, 1. part., quæst. 28, art. 1, et q. 6, de Verit., art. 1, et in 1, dist. 40, quæst. 1, art. 2, Capreolum ibi, quæst. 1, art. 1, concl. 2, Durandum, quæst. 1, num. 6, Marsilium, q. 41. Quæ locutio nonnullam difficultatem habet, quia tam providentia quam prædestinatio est actus divinæ voluntatis vel intellectus: uterque autem, simplicissimus est: quomodo ergo ratio totius et partis inveniri in eo potest. Interrogo etiam de quo genere et modo partis hoc intelligatur. Aut enim est pars integralis, et hoc non, quia nulla est ibi quantitas, ad quam hæc ratio partis spectet, vel est pars subjectiva, et hoc

etiam non, quia ibi non est aliqua ratio communis, sed providentia Dei unica est et singularissima. Multoque minus aliæ rationes partis et totius hic possunt accommodari.

2. *Prior modus dicendi.* — Duo possunt hic esse dicendi modi: nam providentia et prædestinatio considerari possunt, vel ex parte objectorum seu materiæ circa quam versantur, vel ex parte ipsius divini actus: et ex utroque capite potest illa habitudo explicari. Prior ergo modus dicendi est, prædestinationem esse partem subjectivam providentiæ. Nam providentia concipitur a nobis tanquam quoddam genus vel ratio communis et abstracta, cujus species particularis est prædestinatio. Nos enim, sicut distinguimus in Deo plures actus ratione distinctos, ita possumus ab illis communem rationem abstrahere, et sub illa subjectivas partes concipere. Ita enim distinguimus plures ideas a quibus rationem communem ideæ abstrahimus, et sub illo concepto ideam hominis, leonis, etc., quasi specie distinguimus. Sic ergo in præsentī, distinguere possumus plures providentias ratione distinctas, naturalem et supernaturalem, et inter supernaturales, unam sufficientem non electorum, aliam efficacem electorum, quæ est prædestinatio. Atque ita prædestinationem vocari partem providentiæ, tanquam speciem ejus, nam species est pars subjectiva generis. Qui modus dicendi est probabilis et facile sustineri potest. Quia hæ nostræ locutiones de Deo semper intelliguntur, seclusis imperfectionibus, et ideo ad illam sufficit distinctio rationis inter actus DEI.

3. *Posterior modus.* — Alter modus dicendi, quem indicat D. Thomas, et magis explicat Cajetanus est, prædestinationem esse partem quasi integram providentiæ, non quidem ex parte actus divini propter simplicitatem ejus, sed ex parte objectorum in quibus extensio quædam et multitudo ac varietas invenitur, et ideo ratio partis et totius integralis in eis facile concipi potest. Differt ergo prædestinatio a providentia, quod materia providentiæ latius patet, complectitur enim res omnes rationales et irracionales, naturales et supernaturales: et complectitur media sufficientia et efficacia. Prædestinatio autem solum circa quamdam partem hujus materiæ versatur, ut ex dictis patet, quia solum respicit finem supernaturalem, ut infallibiliter consequendum, a quibusdam creaturis intellectualibus per efficacia media. Recte igitur ex parte materiæ dicitur esse pars quasi integralis providentiæ. Qui etiam modus dicendi et verus et facilis est. Et in hoc

magis probatur quod in eo spectatur divina providentia, non ut ratio aliqua communis, sed ut una, singularis ac comprehensiva ratio, ad quam omnia illa objecta comparantur, sicut partes materiæ circa quam ipsa providentia versatur. Et ratio hujus unitatis reddi potest, quia providentia respicit omnes illas res, ut inter se connexas et ordinatas, ratione cujus connexionis non potest ita distingui una providentia circa unam partem materiæ, quin includat aliquo modo habitudinem ad alias, et ideo tota collectio omnium illarum rerum seu materialium habentium inter se connexionem, est veluti unum objectum unius simplicissimæ providentiæ. Sic enim ex unione objecti plures materias complectentis, solemus nos unitatem habitus vel actus mentis desumere. Et quamvis negari non possit quin per inadæquatos conceptus possimus nos illam providentiam partiri in ordine ad diversas partes materialium objectorum: tamen non concipimus illas rationes tanquam plures providentias, sed tanquam partes unius providentiæ: quas tamen partes secundum rem invenimus tantum in objectis seu materia: non vero in ipso actu Dei. Et secundum hanc rationem partis, dicitur prædestinatio esse pars providentiæ, ex parte objectorum, non ex parte actus.

4. *Quomodo prædestinatio includat omnem providentiam.* — Hinc vero ulterius addere et inferre possumus, prædestinationem quodam modo includere totam providentiam, loquendo generalius de prædestinatione, ita ut Christi prædestinationem comprehendat. Nam licet objectum inadæquatum providentiæ directe plura includere videatur, quam prædestinationis objectum, nihilominus prædestinationis objectum est et principale, ac primarium et tanquam finis, ad quem omnia alia referuntur aliquo modo. Unde sicut in scientiis objectum primarium, si tale sit, ut ad illud reliqua referantur, solet etiam adæquatum aliquatenus reputari, si non in recto (ut aiunt) et directe, saltem in obliquo et reductive; ita hic objectum prædestinationis potest aliquo modo dici adæquatum totius providentiæ, ac proinde prædestinationem in se totam providentiam includere. Favetque illud Pauli 1, Cor. 3: *Omnia vestra sunt, vos autem Christi, Christus vero Dei*: Significat enim, totam providentiam tendere ad salutem electorum, et hos ad Christi gloriam, ac tandem omnes electos cum ipso Christo ad DEI gloriam ordinari. Sic Matth. 24, effectus ille providentiæ, abbreviandi, scilicet dies persecutionis Antichristi, propter

electos dicitur esse. Et Augustinus, Ps. 54, de malis ait: *Ideo vivere, ut corrigantur, vel ut per eos boni exerceantur.* Est autem vivere effectus providentiæ, quem ad prædestinationem Augustinus reducit. Et ideo theologi aiunt, mundum esse duraturum donec prædestinatorum numerus impleatur. Sic ergo prædestinatio quodam modo totam providentiam complectitur, quamvis simpliciter et secundum objecta directa, providentia latius pateat, et sic prædestinatio sit illius pars.

5. *Due aliæ differentie.* — *Prior.* — Præter hanc vero differentiam, prædestinationem et providentiam, duæ aliæ notari possunt, quæ ipsarum rationes magis explicabunt. Prior est, quia prædestinatio habet infallibilem consecutionem particularis finis ipsius prædestinati: providentia vero non includit infallibilem consecutionem finis particularis cujuscumque creaturæ, cui per illam proficitur. Non quod providentia necessario excludat hanc consecutionem, sed quod non illam necessario includat: interdum enim assequitur finem, interdum non assequitur. Hanc differentiam constituit expresse D. Thomas, q. 6, de Veritate, art. 2, et in 1, dist. 40, q. 1, et attente legatur, 1 part., q. 23, art. 3, idem docet. Item Ægidius in 1, d. 39, quæst. 2, ubi etiam Durandus, q. 3, et d. 40, q. 1, ubi etiam Capreolus et Marsilius in 1, q. 40, et Sylvester in Conflato, q. 22, art. 2.

Prior differentia probatur quoad primam partem. — Et prior quidem pars certissima est, ut patet ex omnibus dictis et ex Paulo ad Roman. 8, et ex illo verbo Augustini, de Bono persever., c. 14, *quibus certissime liberantur*, cum infinitis similibus. Unde autem oriatur hæc certitudo et infallibilitas prædestinationis, in discursu materiæ late dicendum est. Nunc breviter dicitur, absolutam certitudinem eventus futuri oriri formaliter ex absoluto proposito divinæ voluntatis, supponere autem scientiam conditionatam infallibilem futurorum contingentium, de qua jam dictum est.

6. *Quoad secundum partem non placet Cajetano.* — Antequam probem alteram partem, referam opinionem Cajetani, qui, 1 p., q. 22, art. 1, negat in hoc differre providentiam a prædestinatione. Vult enim, ad perfectionem divinæ providentiæ pertinere, ut infallibiliter consequatur finem particularem ad quem ordinat quæcumque creaturam. Dicitque, divum Thomam retractasse sententiam, eo quod ibi dixerit, Deum omnibus providere et quod providet, eo modo, quo ab ipso providetur in-

fallibiliter fieri. Ratio ejus est, quia alias divina providentia deficeret et frustraretur, quod imperfectionis esset. Nam in omni artifice, vel gubernatore imperfectio est non assequi finem, quem intendit, et non applicare media ad hoc ipsum efficacia. Probatur, quia vel hoc provenit ex ignorantia talium mediolorum, vel ex impotentia ad applicandum illa, si ea novit: nam si scientia et potentia adsunt, non potest deesse voluntas, si finis revera intenditur: ergo si Deus intendit finem suæ providentiæ, vel illum infallibiliter assequitur, vel impotens est, aut ignorat media, quibus certissime est, comparandus.

7. *Sed admittendum esse ut certam inductione probatur.* — Nihilominus differentia posita mihi videtur certa, et probatur imprimis inductione quadam. Etenim negari non potest, quin Deus habeat supernaturalem providentiam circa homines, qui non salvantur, quam illis præbet, ut supernaturalem finem assequantur, ad quem illos creavit, et ordinavit: et tamen in eis talis providentia non habet hunc effectum, seu finis particularis consecutionem: ergo non est hoc de ratione providentiæ. Consequentia est evidens. Antecedens autem certissimum est, ut docet divus Thomas, quæst. 23, art. 3, et constat ex vulgaribus locis Scripturæ, *Vult omnes homines salvos fieri, et illuminat omnem hominem, etc.* Et dicemus late, infra libro quarto, tractando de providentia supernaturali circa homines non electos. Idem videre licet in agentibus naturalibus. Sæpe enim deficiunt a consecutione suorum finium particularium, inde enim proveniunt monstruosi effectus, qui dicuntur peccata naturæ, et causales respectu agentis particularis, quia sunt præter intentionem ejus. Hæc autem agentia naturalia tendunt in suos fines, ordinata a primo agente, et ab eodem habent providentiam accommodatam ad eosdem fines consequendos: ergo in illis etiam non habet providentia infallibilem consecutionem particularis finis.

8. *Ratio a priori ob quam providentia non dicitur includere infallibilitatem.* — Ratio autem a priori est, quia (ut dicebam) duo sunt, ex quibus infallibilitas oriri potest. Primum est intentio talis finis existens in voluntate Dei. Secundum est voluntas dandi media, quæ Deus prænovit fore efficacissima ad talem consecutionem. Ex neutro autem capite habet providentia dictam infallibilitatem in tota sua latitudine. Prior pars probatur, quia non semper Deus intendit finem absoluta voluntate, sed vel

simplici affectu, vel voluntate includente aliquam conditionem, quam Deus non absolute vult et a causa creata pendet, atque impediri potest: talis autem intentio finis non habet infallibilem connexionem cum ejus consecutione, quia hoc est proprium voluntatis absolute. Quod totum videre licet in exemplo de reprobis, quatenus eis Deus gloriam intendit: et idem est cum proportione in agentibus naturalibus. Hujus autem ratio est, quia Deus est liber et potest intendere particulares fines, prout voluerit. Adde, nihil amplius debitum esse ipsis agentibus particularibus, si in ordine ad connaturales fines considerentur. Nam respectu finis supernaturalis, neque tendentia ipsa in talem finem debita est, sed ex Dei liberalitate addita est naturæ: ergo potuit Deus pro arbitrio suo non omnibus conferre talem ordinationem ex decreto absoluto, sed ex simplici tantum affectu, absque intentione omnino absoluta et efficaci.

9. Atque hinc facile patet altera pars, quia non semper Deus vult dare illa media, quæ prænovit efficacia. Duobus enim modis medium redditur inefficax. Primo ex intrinseca conditione particularis agentis, quod liberum est et potest resistere, quam libertatem Deus conservare vult, nec tenetur illam semper ita prævenire, ut in alteram partem infallibiliter inducatur, satis enim illi providet, si sufficientia tribuat. Alio modo fit medium inefficax propter aliam causam extrinsecam impedientem, ut in naturalibus contingit, quod impedimentum non semper Deus auferre vult aut debet, cum sit provisor universalis. Propter quæ recte dixit Dionysius, cap. 4, de Divinis nomin., circa finem providentiæ non esse naturam interimere, sed unicuique subvenire, juxta exigentiam naturæ suæ et unamquamque rem sinere operari accommodate ad naturam suam: ergo ex nullo capite habet providentia illam consecutionem infallibilem.

10. *Ad fundamentum Cajetani respondetur.* — Unde facilis est responsio ad fundamentum Cajetani, nam hoc non provenit ex impotentia, vel ignorantia, sed ex libertate divinæ voluntatis, et quia hoc est etiam magis consentaneum rebus ipsis et muneri universalis gubernatoris. Neque inde sequitur, Deum nullo modo intendere talem finem, sed solum non intendere efficaciter, quod verum est. Nec propterea dicendum est, providentiam divinam frustrari: nam, quod deficit ab uno ordine divinæ providentiæ, in alium incidit. Ut peccator, qui deficit a præmio, incidit in vindictam. Quo

modo dixit Augustinus, in Enchirid., cap. 41, Deum non permittere mala, nisi ut inde eliciat bona, quod late etiam habet Damascenus, lib. 2, de Fide, cap. 29.

11. *Providentia nunquam deficit omnino ab universali fine.* — Unde tandem observare oportet, quod licet providentia interdum non assequatur finem particularem, nunquam tamen omnino deficit ab universali fine ipsius providentiæ, quia ut Ecclesia dicit: *Deus in sua providentia non fallitur.* Nam quoties particularis causa suum finem assecutura non est, Deus id non ignorat, neque etiam id fit sine ejus permissione, quam permissionem refert ad alium finem pertinentem, vel ad finem totius universi, vel ad manifestationem alicujus attributi divini. Ac denique omnia refert ad laudem et gloriam suam, qui est universalis finis providentiæ, qui semper efficaciter intenditur. Solum ergo hoc necessarium erat ad perfectam providentiam, et est sufficientissimum. Atque ita fit, ut divina providentia, simpliciter loquendo, nunquam frustretur. Et in eodem sensu verum est, quod D. Thomas dixit: *Omnia ita evenire, sicut a Deo providentur:* nam quæ providentur efficaciter et ex divina voluntate absoluta, eveniunt eodem modo, quo provisum sunt: quæ vero tantum antecedenter, seu ineffaciter intenduntur, cum proportione providentur, quantum ad sufficientiam mediocorum, et quantum est ex parte Dei: quantum ad effectum autem juxta cooperationem creaturæ.

12. *Secunda differentia inter providentiam et prædestinationem.* — *Providentia est rerum quæ supponuntur.* — Secunda differentia est, quia providentia supponit ordine rationis in mente, seu voluntate Dei existentiam illius rei, cui providet: prædestinatio vero per se illam non supponit, sed secum affert, seu includit. Explicio priorem partem, nam sicut in prædestinatione diximus ex parte materiæ esse duo: scilicet objectum, quod prædestinatur et terminus, ad quem prædestinatur: ita in providentia duo sunt: subjectum, cui providetur, et bonum, quod illi providetur, seu procuratur. Hoc secundum non supponitur futurum, sed per ipsam providentiam ordinatur ut sit: illud autem primum supponitur futurum, vel ut alii loquuntur, existens in præsentia æternitatis. Quod recte docuit Nemesius, supra cap. 42. Ita enim comparatur in æternitate ratio providentiæ ad rem futuram, sicut in tempore executio providentiæ, quæ est gubernatio, ad rem in se existentem: gubernatio autem non

est, nisi rerum jam existentium; providentia ergo non est, nisi rerum, quæ secundum ordinem rationis supponuntur futuræ. Et confirmatur, quia providentia est de mediis, supponit ergo institutionem rei ad talem finem, ergo supponit etiam voluntatem creandi talem rem propter talem finem: et hoc est supponere in æternitate rem illam ut futuram.

13. *Prædestinatio supponit terminum, et objectum tantum ut possibile.* — Hinc autem facile declaratur altera pars, quam supra tetigimus et huc remisimus, videlicet, quod prædestinatio nec terminum, nec objectum suum supponit futurum, sed possibile tantum, et per ipsammet prædestinationem ordinatur, ut sit. Quod sumo ex D. Thoma, q. 6, de Veritate, a. 1. Et declaratur optime in prædestinatione Christi, qui est exemplar totius nostræ prædestinationis, teste Augustino, lib. de Prædestin. Sanctior., cap. 15; nam prædestinatus est CHRISTUS ut homo, ut esset Filius Dei naturalis, antequam prædestinationem hic homo Christus ut sic, non supponitur existens, nec futurus in mente Dei, sed per ipsam prædestinationem ordinatus fuit, ut esset et ita esset, ut simul esset Filius Dei naturalis, ergo de ratione prædestinationis non est, quod supponat existentiam objecti. Quod etiam in nostra declaratur ex dictis: nam prædestinatio non supponit, sed intrinsece includit destinationem ad finem, præconceptam in mente prædestinantis: sed ordinatio ad finem non supponit rem, quæ ordinatur ad finem, jam existere, qui per eandem voluntatem, per quam ordinatur ad esse propter talem finem. Unde cum finis sit primum in intentione, non potest res prius esse intentione, quam ad talem finem destinatur: agimus enim de fine propter quem res ipsa primo instituitur et de primo agente, qui non tantum ordinat rem ad finem secundum esse accidentale, sed etiam secundum primum esse substantiale.

14. *Diluitur objectio.* — *Alia objectio.* — *Solutio.* — Et ideo nihil obstat, si quis objiciat, aliquando rem institui propter unum finem et postea ordinari ad alium. Hoc enim est verum de fine secundo, non vero de primo: beatitudo autem æterna, propter quam prædestinati creati sunt, est primarius finis et proprius eorum: et ideo non prius ordinati sunt ad esse per voluntatem creandi illos, quam ordinati fuerint, ut sint beati, per voluntatem glorificandi illos. Dices ut res creetur propter talem finem sufficit ordinatio in illum per voluntatem simplicem: et non requiritur desti-

natio efficax. Respondeo, respectu hominum in communi id verum esse et patet in reprobis: in prædestinatis autem non datur duplex intentio et ordinatio in illum finem, una efficax et altera inefficax, sed tantum absoluta destinatio. Et ideo per hanc ipsam ordinati sunt ad beatitudinem, in eodem signo, in quo ordinati sunt ad esse.

15. *Voluntas creandi et eligendi prædestinatum unica est.* — *Et eligendi prædestinatum unica est.* — *Satisfit objectioni.* — Oportet tamen animadvertere, quod sicut voluntas prædestinans ad finem non supponit voluntatem creandi prædestinatum, ita neque e converso voluntas creandi prædestinatum supponit voluntatem dandi illi gloriam, sed unica simplici voluntate ordinatur talis persona, ut sit propter talem finem. Ratio est, quia gloria aut beatitudo non prædestinatur in abstracto, vel (ut alii loquuntur) ut quod, sed prædestinatur alicui, cujus est forma et perfectio quod non fit, nisi quatenus aliqua persona prædestinatur ad illam: non potest autem aliquis prædestinari, ut sit beatus, quin intrinsece prædestinetur ut sit: ergo non potest illa voluntas esse prior altera secundum rationem.

16. *Objectio.* — Dices, quidquid est posterius in executione, est prius in intentione: et e converso, quod est in intentione prius, est in executione posterius: sed rem creari et esse, in executione est prius, quam beatificari: ergo in intentione fuit posterius: prius ergo voluit Deus hominem beatificare, quam creare. Respondeo maximam illam habere verum inter finem et media, quæ non constituunt intrinsece ipsum finem, sed sunt causæ extrinsecæ seu efficientes consecutionis ejus. Non procedit autem inter subjectum et finem formalem: nam ex utroque suo modo constituitur intrinsece totalis finis. Ita vero comparantur persona, quæ prædestinatur, et gloria ad quam prædestinatur: nam gloria est finis, cujus gratia, persona vero est finis, cui ipsa gloria procuratur: et ideo licet in tempore prius fiat persona, quam gloria, tamen in æternitate non prius amatur gloria, quam ametur talis persona, et ideo nec prius amatur, quam ipsa etiam persona ametur et ordinetur, ut beata perpetuo sit.

CAPUT XIX.

QUOMODO PRÆDESTINATIO AD GRATIAM ET SUPERNATURALEM GUBERNATIONEM COMPARETUR.

1. *Prædestinatio videtur comparari ad gratiam ut causa ad effectum.* — *Quomodo hæc dicitur*